

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Twente, 2019/2020

De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

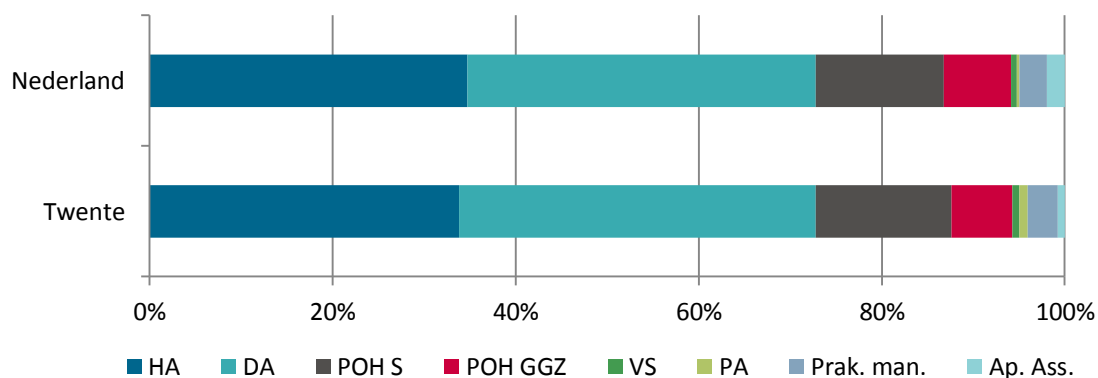
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Twente was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 4,9 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (34%) en doktersassistenten (39%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (15%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (7%), de VS (1%), PA (1%), de praktijkmanager (3%) en apothekersassistent (1%). Twente verschilde qua personeelssamenstelling bijna niet van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1).

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie

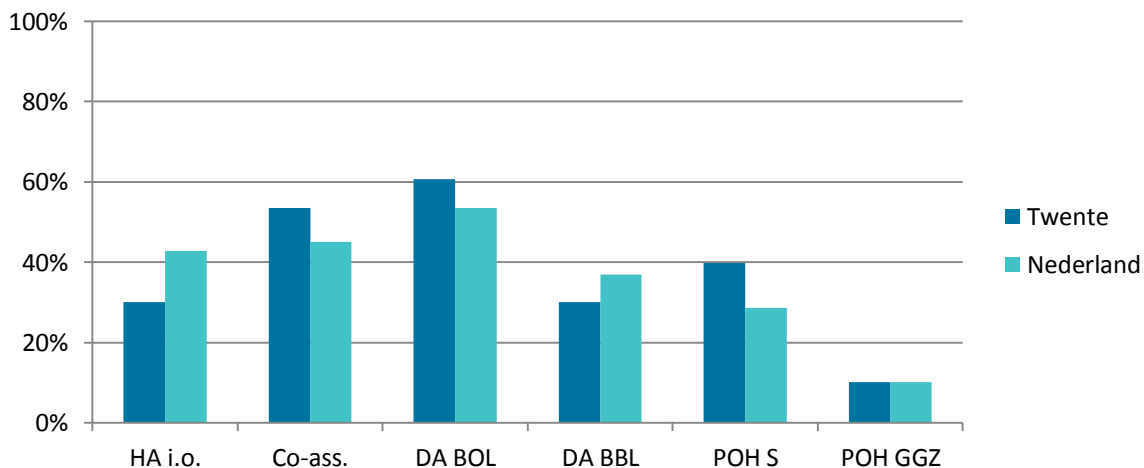
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatic / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV / Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 30% van de praktijken in de regio Twente een opleidingsplaats voor de functie van huisarts. Verder had 61% een of meer opleidingsplaats(en) voor de functie van doktersassistent beroepsopleidende leerweg (DA BOL) en 30% voor doktersassistent beroepsbegeleidende leerweg (DA BBL). 54% had opleidingsplaats(en) voor co-assistenten, 40% voor de POH S en 10% voor een POH GGZ. Twente verschilt hierin ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk: het aandeel praktijken met opleidingsplaatsen voor huisartsen en doktersassistenten BBL was lager, terwijl het aandeel praktijken met opleidingsplaatsen voor co-assistenten, doktersassistenten BOL en de POH S hoger was (zie figuur 2).

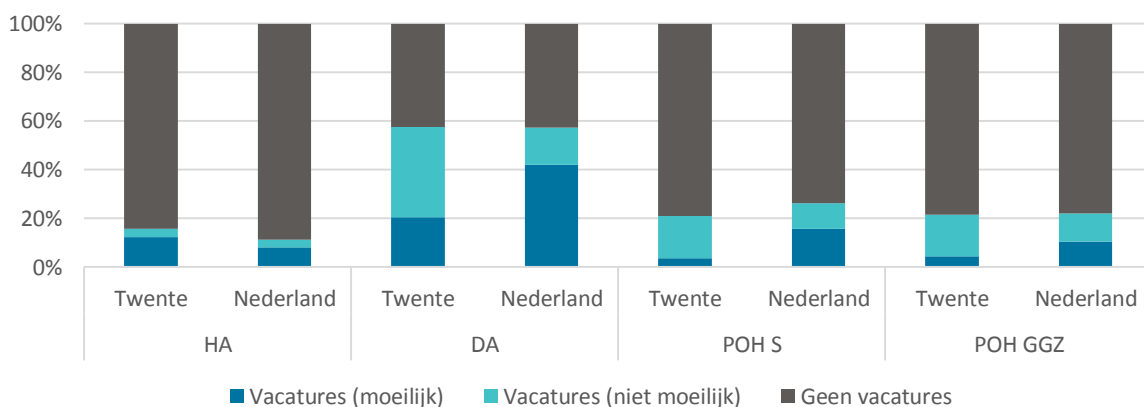
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie

3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In Twente was het percentage praktijken dat een moeilijk vervulbare vacature had voor de meeste functies lager dan gemiddeld in Nederland, vooral voor doktersassistenten. Voor huisartsen waren wel iets meer moeilijk vervulbare vacatures dan gemiddeld in Nederland (4%).

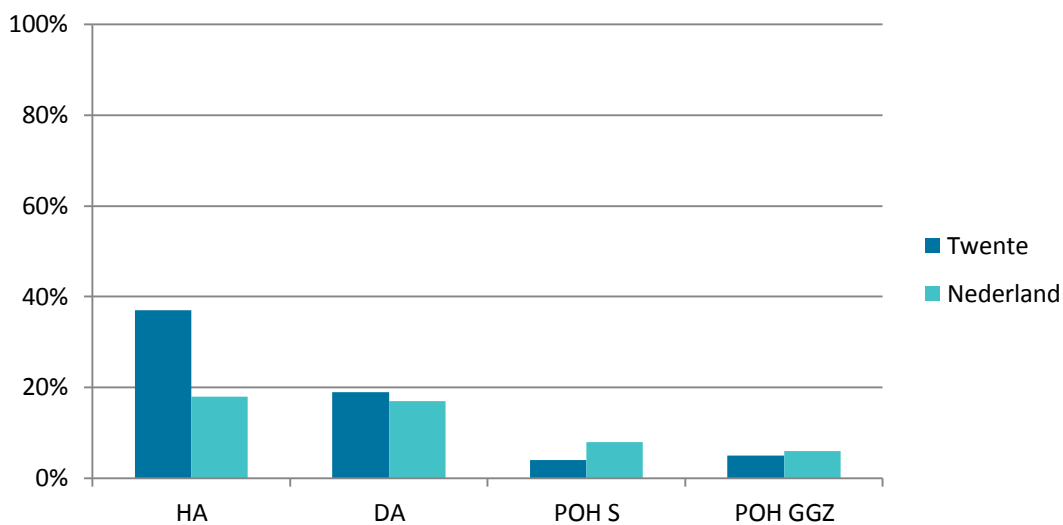
*Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie**

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

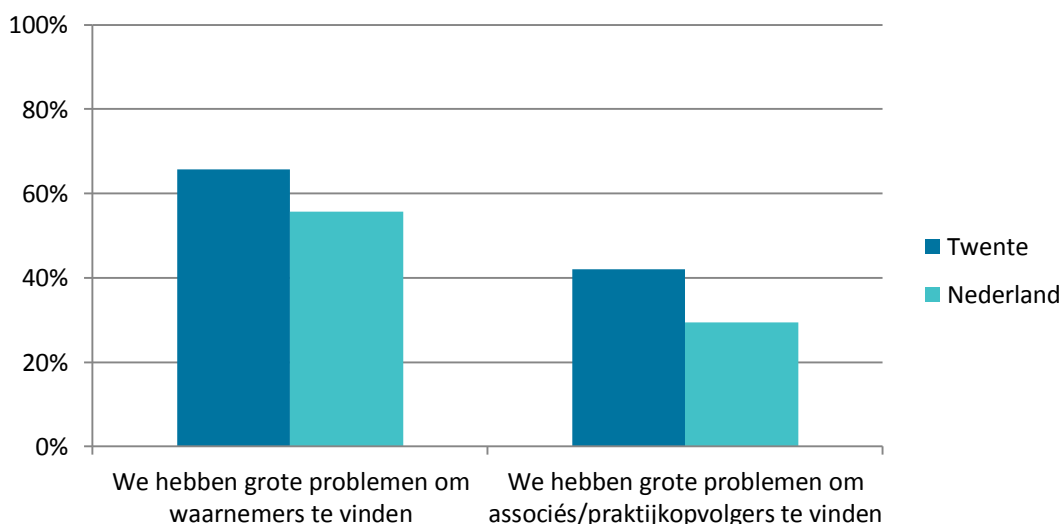
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in Twente is te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functie huisarts. Voor de functie POH S is het verwachte tekort het laagst. Het percentage praktijken in de regio Twente dat tekorten verwachtte voor de huisarts lag veel hoger dan gemiddeld in Nederland (37% versus 18%).

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie

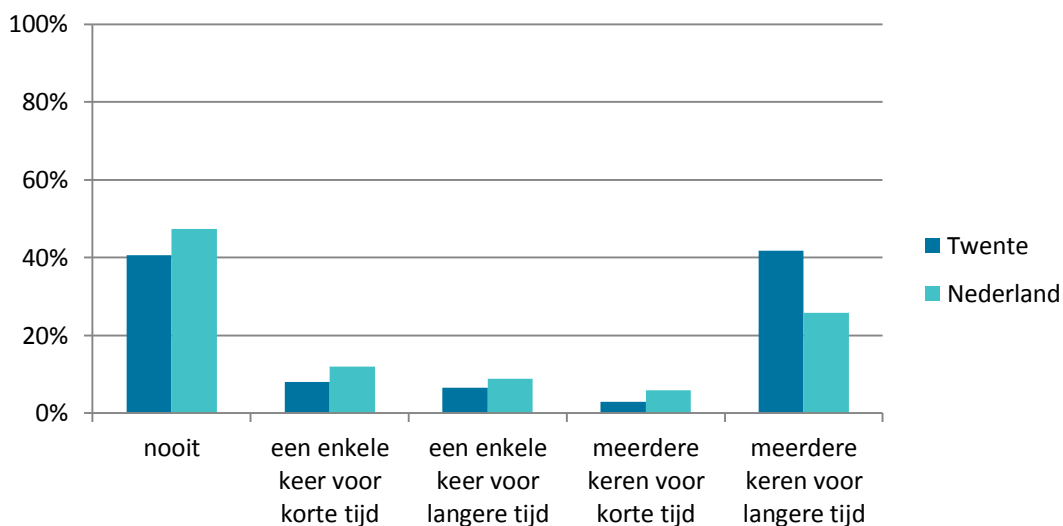
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van associés of praktijkopvolgers, dan wel waarnemers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 42% en 66% van de praktijken in de regio Twente aan hiermee grote problemen te hebben. Beide percentages liggen hoger dan gemiddeld in Nederland (zie figuur 5).

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden

Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Twente kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar vaker voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (figuur 6). Zij gaven vaker aan dat patiëntenstop meerdere keren voor langere tijd voorkwamen.

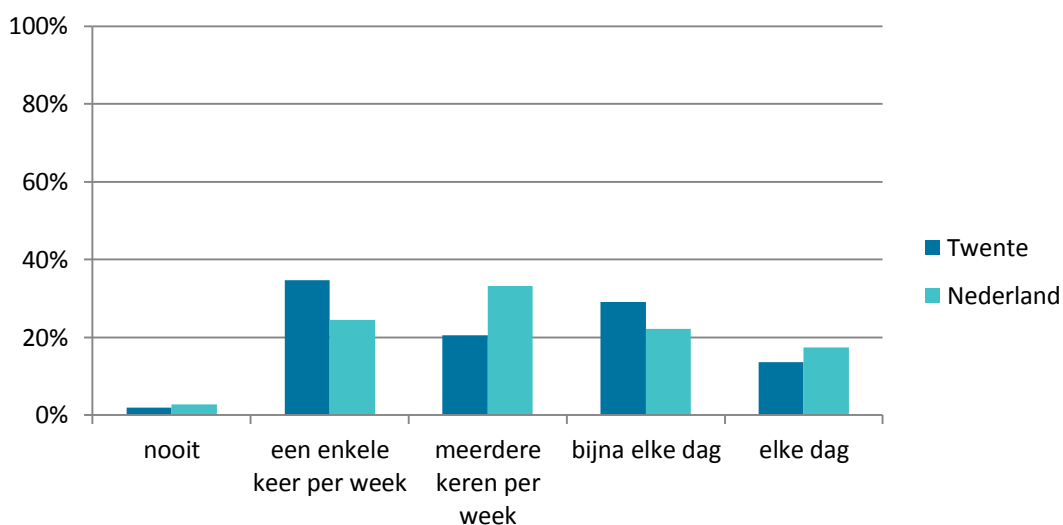
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit

4. Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk

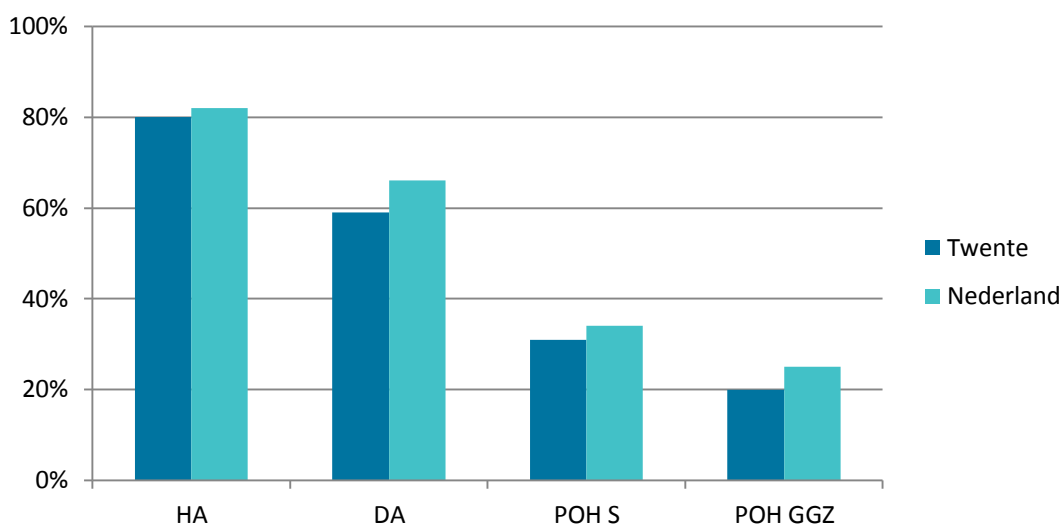
Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Twente was in 2019/2020 vergelijkbaar met die van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in bijna alle praktijken voor, in veel praktijken meerdere keren per week of (bijna) elke dag.

Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast

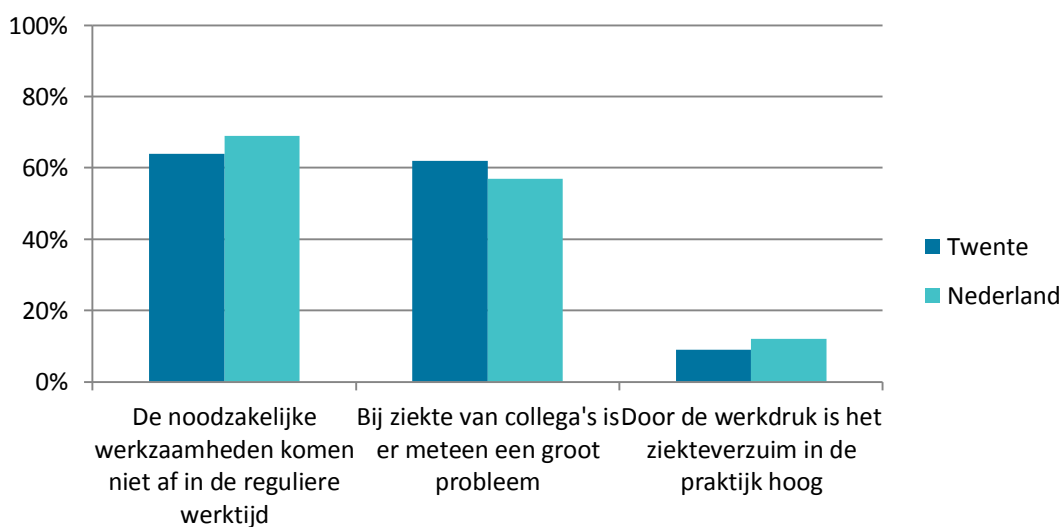
De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 80% van de praktijken in Twente aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen (vergelijkbaar met landelijk: 82%). Bij doktersassistenten was dat het geval voor 59% en bij de POH GGZ voor 20% van de praktijken in de regio Twente. Dit is lager dan onder gemiddelde praktijken in Nederland (zie figuur 8). Voor de POH S waren net als bij huisartsen sprake van kleine verschillen.

Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een meerderheid van de praktijken in de regio Twente het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (64%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (62%). Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Twente waren het gemiddeld iets minder vaak eens met de eerste stelling en iets vaker met de stelling dat er bij ziekte van een collega meteen een groot probleem is.

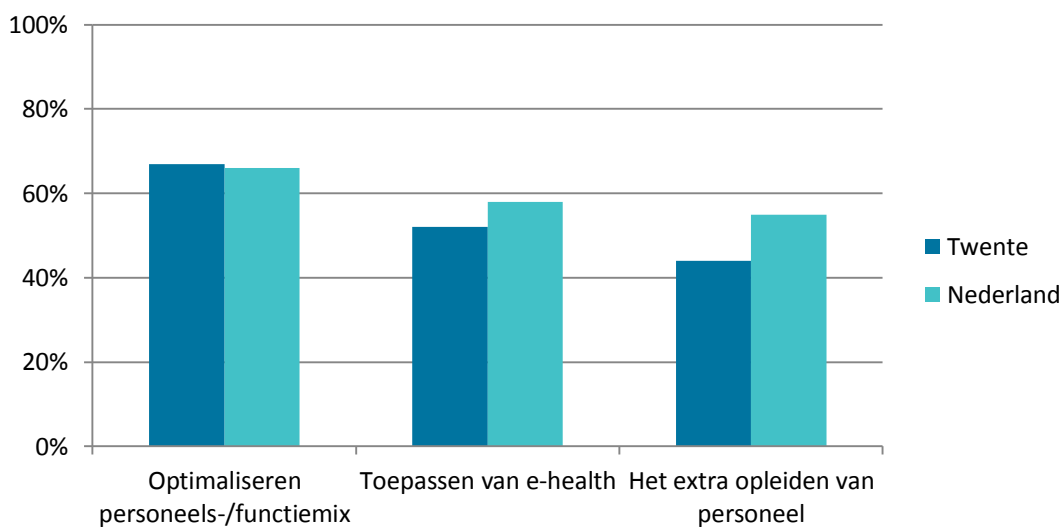
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklust-stellingen

5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Twente verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en het extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat er wat dit betreft enkele verschillen zijn tussen Twente en Nederland. Het percentage praktijken in Twente dat aangeeft e-health als oplossingsrichting in te zetten en extra personeel op te leiden, was lager dan gemiddeld in Nederland.

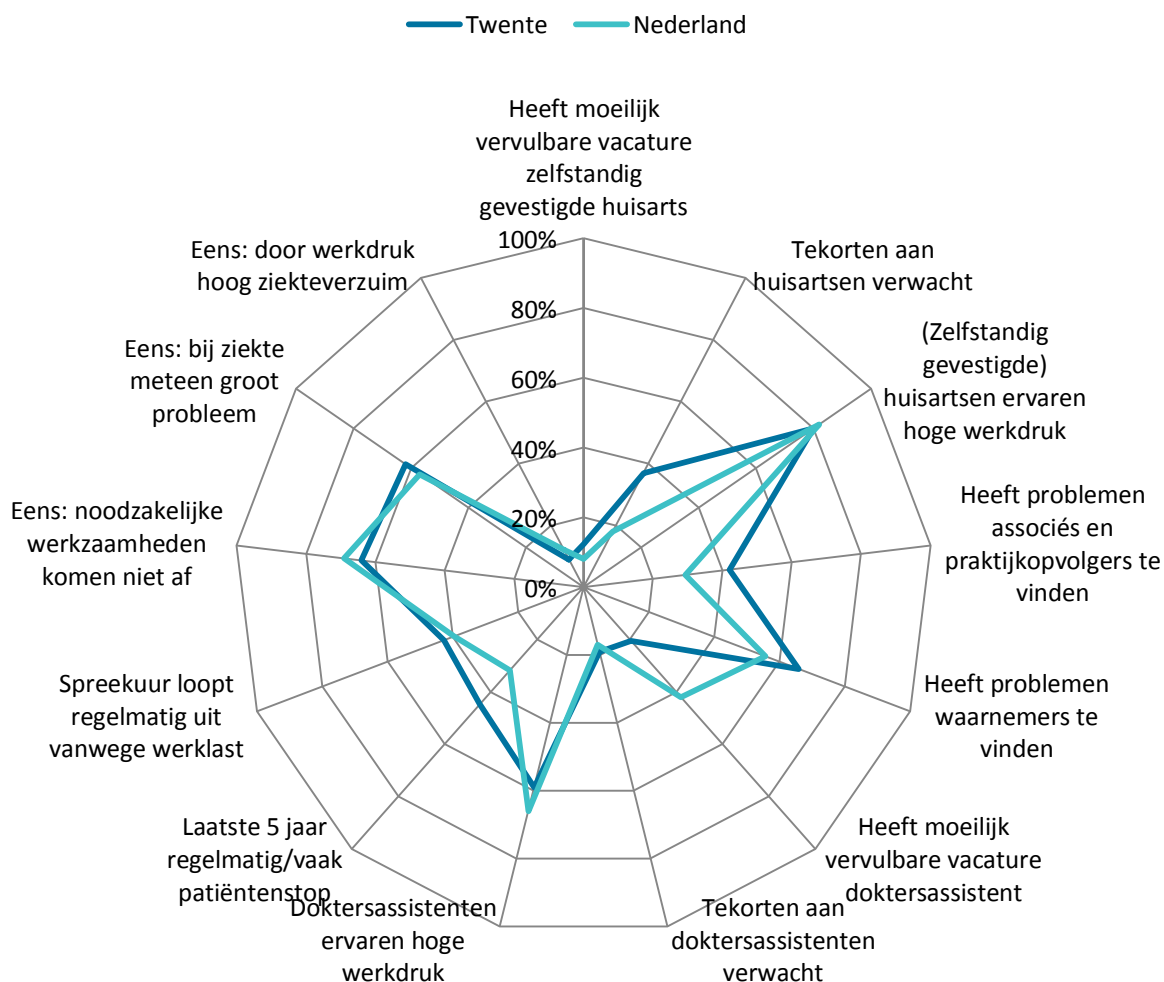
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte

6. Samenvatting en conclusie

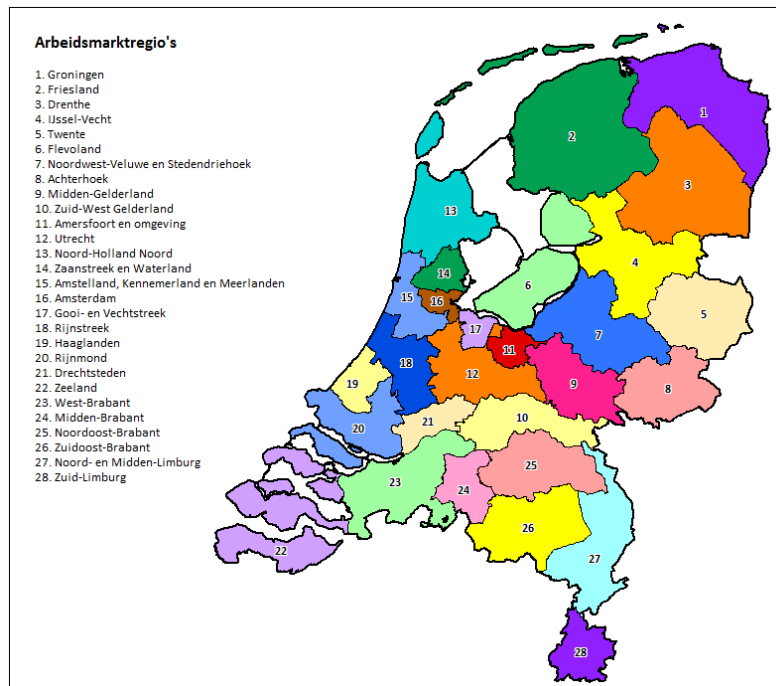
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en druke-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Twente samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op een aantal indicatoren scoorden de praktijken in Twente in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Wel werd in de regio Twente relatief vaker aangegeven dat er tekorten aan huisartsen werden verwacht, er problemen waren met het vinden van waarnemers en praktijkopvolgers/associés, dat er in de laatste 5 jaar regelmatig een patiëntenstop was en dat er bij ziekte van een collega meteen een groot probleem was. Praktijken in de regio Twente gaven daarentegen minder vaak aan dat doktersassistenten een hoge werkdruk hadden, dat er moeilijk vervulbare vacatures waren voor doktersassistenten en de noodzakelijke werkzaamheden niet binnen de reguliere werktijd afkwamen.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en druke-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Twente met Nederland gemiddeld

Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Twente was 54% (n=107). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.

Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruis, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Twente, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).